עין משפט
נר מצוה

נו א מיי' פ"ג מהל' תרומות הל' יג טור י"ד סימן שלא :

נז ב ג מיי' פ"ו מהל' עירובין הלכה כב סמג עשין א טוש"ע א"ח סימן תט סעיף ח :

נח ד מיי' פ"א מהל' עירובין הלכה טז סמג שם טוש"ע א"ח סי' שסו סעיף י :

נט ה ו מיי' פ"ו שם הלכה כב סמג שם טוש"ע א"ח סימן תט סעיף ח :

ס ז מיי' פ"ד מהלכות תרומות הלכה ו :

◆

ואת אכסניא (א) דמאי ואמר רב הונא תנא בית שמאי אומרים אין מאכילין את העניים דמאי ובית הלל אומרים מאכילין את העניים דמאי: ובמעשר ראשון שנטלה כו': פשיטא? לא צריכא שהקדימו בשבלין ונטלה ממנו תרומת מעשר ולא נטלה ממנו תרומה גדולה וכדר' אבהו אמר ריש לקיש דאמר ר' אבהו אמר ריש לקיש *מעשר ראשון שהקדימו בשבלין פטור מתרומה גדולה שנאמר °והרמותם ממנו תרומת ה' מעשר מן המעשר מעשר מן המעשר אמרתי לך ולא תרומה גדולה ותרומת מעשר מן המעשר. א"ל רב פפא לאביי *אי הכי אפילו הקדימו בכרי נמי? א"ל עליך אמר קרא (ב) °מכל מעשרותיכם תרימו את (כל) תרומת ה' ומה ראית? האי אידגן והאי לא אידגן: ובמעשר שני והקדש שנפדו: פשיטא? לא צריכא שנתן את הקרן ולא נתן את החומש וקמ"ל דאין החומש מעכב: אבל לא בטבל: פשיטא? לא צריכא בטבל טבול מדרבנן וכגון שזרעו בעציץ שאינו נקוב: ולא במעשר ראשון שלא נטלה תרומתו: פשיטא? לא צריכא שהקדימו בכרי ונטלה ממנו תרומת מעשר ולא נטלה ממנו תרומה גדולה מהו דתימא כדאמר ליה רב פפא לאביי קמ"ל כדשני ליה: ולא במעשר שני והקדש שלא נפדו: פשיטא? לא צריכא שפדאן ולא פדאן כהלכתן: מעשר שפדאו על גב *)אסימון ורחמנא אמר °וצרת הכסף בידך כסף שיש עליו צורה, הקדש שחיללו על גב קרקע דרחמנא אמר °ונתן הכסף וקם לו:

מתני' השולח עירובו ביד חרש שוטה וקטן או ביד *מי שאינו מודה בעירוב אינו עירוב ואם אמר לאחר לקבלו ממנו הרי זה עירוב:

גמ' וקטן לא והאמר רב הונא קטן גובה את העירוב? לא קשיא כאן בעירובי תחומין כאן בעירובי חצירות: או ביד מי שאינו מודה בעירוב: מאן? אמר רב חסדא כותאי: ואם אמר לאחר לקבלו הימנו הרי זה עירוב: וליחוש דילמא לא ממטי ליה? כדאמר רב חסדא בעומד ורואהו ה"נ בעומד ורואהו, וליחוש דילמא לא שקיל מיניה? כדאמר רב יחיאל חזקה *שליח עושה שליחותו הכא נמי חזקה שליח עושה שליחותו והיכא איתמר דרב חסדא ורב יחיאל? אהא איתמר דתניא *נתנו לפיל והוליכו, לקוף והוליכו אין זה עירוב, ואם אמר לאחר לקבלו הימנו הרי זה עירוב ודילמא לא ממטי ליה? אמר רב חסדא בעומד ורואהו, ודילמא לא מקבל ליה מיניה? אמר רב יחיאל חזקה שליח עושה שליחותו. אמר רב נחמן בשל תורה אין חזקה שליח עושה שליחותו בשל

*)[כסף שאין עליו צורה מלשון סומא שאין לו עיניים ערוך]

תורה אור
במדבר יח
שם
דברים יד

אכסניא · חיילות מלכי ישראל שמטילין אותן על בני העיר לזונן והוו להו כעניים שהרי אינן בבתיהן : **שהקדימו בשבלין** · לתרומה גדולה דמן התורה התרומה קודמת למעשר דראשית קראה רחמנא ומן המותר הוא נותן מעשר ראשון ללוי ועכשיו העבירם הלוי וקדמו כדי שלא יחסרנו כהן אחד מנ' במעשר : **מכל מעשרותיכם** · בלוים כתיב : **תרימו את (ג) כל תרומת ה'** · אפילו תרומה גדולה : **ומה ראית** · דמוקמת קרא דחיוב בהקדימו בכרי וקרא דפטור בהקדימו בשבלים : **האי** · הקדימו בכרי אידגן וכיון דנקרא דגן נעשה טבל לתרומה כדכתיב (דברים יח) ראשית דגנך : **והאי לא אידגן** · וכי שקליה לוי עדיין לא היה טבול לתרומה : **ולא במעשר ראשון שלא נטלה תרומתו** · קס"ד בתרומת מעשר קאמר וקא פריך פשיטא : **לא נצרכה שהקדימו בכרי** · והא תרומה דקאמר היינו תרומה גדולה דחזי לאפרושי מיניה מקמי דליפרשי מעשר מיניה קאמר : **כדאמר ליה רב פפא לאביי** · לעיל בשמעתין : **אסימון** · מטבע בלא צורה פגמו"ן בלע"ז : **ונתן הכסף** · במקדיש שדהו כתיב ויסף חמישית כסף ערכך (ויקרא כז) : **מתני' שאינו מודה בעירוב** · כותי : **גמ' גובה את העירוב** · מבני חצר ומערב עליהם : **עירובי חצירות** · דערובי רשותייהו בעלמא הוא הלכך ממילא מיערב ואע"ג דאין מעשה הקטן כלום לא איכפת לן כדתנן לקמן (דף עא·) בעל הבית שהיה שותף עם שכיניו א"צ לערב אבל עירובי תחומין אקנויי שביתה הוא וקטן לא אלים למיקני : *°**לקבל הימנו** · קודם שיגיע שם והמקבלו עירב עליו : **דילמא לא ממטי ליה** · קטן עד לידו של מקבל : **בעומד ורואהו** · עד שמוליכו : **ודלמא הסוא לא שקיל מיניה** · ולא מערב ליה אף על פי שהבטיחו : **קוף ופיל** · פעמים שהן מלומדים : **בשל תורה אין חזקה כו'** · כלומר לא סמכינן אחזקה עד דחזינן דעבד :

בשל

(ד) **רשב"א** גרים מכל מתנותיכם תרימו דאיירי בתרומה גדולה אבל מכל מעשרותיכם *תרימו בתרומת מעשר קמיירי :

ומה ראית · מפרש ריב"א מה ראית לחלק בין הקדימו בכרי להקדימו בשבלין אימא בהקדימו בכרי נמי פטור מתרומה גדולה הואיל ולא הוקבע עדיין למעשר וקרא דמכל מתנותיכם אתי לחובי בראה פני הבית אבל לא יתכן לפרש האי ומה ראית נימא איפכא לחייב הקדימו בשבלין ולפטור הקדימו בכרי דאין זו סברא :

וקא משמע לן דאין חומש מעכב · וא"ת אמאי לא פשיט מהכא בפרק הזהב (ב"מ דף נד·) דאין החומש מעכב וי"ל משום דאיכא למידחי ולאוקומי כשנתן החומש ואף על גב דמילתא דפשיטא היא אגב מעשר ראשון נקט מעשר שני :

שפדאו על גב אסימון · פ"ה מטבע בלא צורה והא דמחללין מעשר שני על אסימון לר' דוסא טפי ממעות הניתנין לסימן לבית המרחץ בפרק הזהב (ב"מ דף מז:) היינו משום דאסימון עשוי במשקל ורוחב כראוי ואינו מחוסר אלא צורה ובדבר קל יטביעו כמה מהם וקשה לר"ת דבפרק במה אשה (שבת דף סה·) אמר אי משום צורתא ליעבד לה פולסא משמע דיש עליו צורה ובהזהב אמר מאי אסימון פולסא וי"ל לפ"ה דקרי אסימון לכל דבר שאינו עשוי כהלכתו או של כסף ואין עליו צורה או של עץ ויש עליו צורה :

ונתן הכסף וקם לו · ואף על גב דבעלמא שוה כסף ככסף הכא איכא מיעוטא דדרשינן האי קרא בכלל ופרט וכלל וכן משמע בבכורות דתנן בפרק יש בכור (דף נא·) אין פודין לא בעבדים כו' ולא בהקדשות ומפרש בגמרא ולא הקדש בכלל אלו וגבי בכור דריש בכלל ופרט וא"ת דאמרינן במעילה (דף יד·) בונין בחול ואח"כ מקדישין אלמא מחללין מעות הקדש על הבנין וי"ל דלענין זה חשיב תלוש ולבסוף חברו תלוש אי נמי התם חשיב תלוש טפי כיון דאי לא קדיש עומד לתלישה :

כאן בעירובי תחומין · פ"ה עירובי תחומין אקנויי שביתה הוא וקטן לא אלים למיקני · וקשה דבפרק בתרא דמעילה (דף כא·) אמר גבי שלח ביד חרש שוטה וקטן עשה שליחותו בעל הבית מעל ופריך והא לאו בני שליחות נינהו ומשני עשאוהו כההיא דנתנו על הפיל והוליכו על הקוף והוליכו הרי זה עירוב אלמא איתעביד שליחותייהו הכא נמי איתעביד שליחותייהו אלמא אפילו על הקוף ופיל הרי זה עירוב ועוד לפירושו משמע דאי הוה אלים למיקני הוה מהימני ליה והוי עירוב וא"כ היכי פריך בסמוך ודילמא לא ממטי ודלמא לא שקיל מיניה דכיון דמהימני ליה ממטי ליה ואי לא שקלי מיניה יחזור לכן נראה לפרש דעירובי תחומין הואיל ואסמכוה אקרא חמירי ולא הימנוהו רבנן ולא הוי עירוב אם לא בעומד ורואהו וההיא דמעילה דנתנו על הקוף דהוי עירוב מיירי נמי בעומד ורואהו דכשאינו עומד ורואהו לא הוי עירוב כדתניא במתניתין נתנו לקוף והוליכו אין זה עירוב ולכך קתני במעילה על הקוף משמע דאינו סומך על חכמתו והכא במתניתין קתני לקוף משמע דסומך עליהם °ואף על גב דבפ"ק דפסחים (דף ד:) אמר גבי בדיקת חמץ המניחו רבנן בדרבנן היינו בבית שלהם דרמי עלייהו אבל שליחות איכא למימר דמייאשי וכעין זה פ"ה לקמן גבי חזקה על חבר ובירושלמי נמי מחלק בין אמר לא וערב בין אמר לא ואערב לך :

וליחוש דילמא לא שקיל מיניה כדאמר רב יחיאל · וא"ת מאי קא פריך ומאי קא משני הא מדיוקא דמתני' שמעינן דחזקה שליח עושה שליחותו דקתני ביד חרש שוטה וקטן אין זה עירוב הא ביד פיקח הרי זה עירוב וי"ל דהתם סומך עליו לגמרי אבל הכא שאמר להם לקבל מהם דלא סמיך עליו בכל השליחות ממנע ולא עביד משום הכי פריך ומשני דאפילו הכי חזקה שליח עושה שליחותו :

והיכא איתמר דרב חסדא וכו' · וא"ת אמאי לא איתמר מילתייהו אמתניתין דהכי נמי צריך לשנויי אמתניתין י"ל דס"ל דטעם דמתניתין דאין זה עירוב לאו משום דלא מהימני אלא משום דלא אלימי למיקני (ה) תחומין והשתא לא קשה מידי אמתניתין דמהימני להו °וברייתא דמעילה *)דקתני אפי' לפיל הוי עירוב לא שמיע להו ומתניתין דמעילה איכא לשנויי שינויא אחרינא דמשני התם דעשאוהו כמעטן של זיתים דהא דניחא ליה חשיב כמעשה :

[ע"ש כא. בתוס' ד"ה נתנו וכו'] ·

רב

רבינו חננאל

דלית ביה עובי המרדע אי הכי לית ליה אורחא לטמאה אמאי אסרי רבנן ואמרינן רבנן סברי אסור בית שביתה באיסורי הנאה שנמצא נהנה מהן ואקשינן וכי ר"י שרי ליהנות מאיסורי הנאה ופרקינן דכ"ע אסרי ליה (פת) [בית] באיסורי הנאה והכא בדרבא מצות לא ליהנות ניתנו פליגי · דברי רבא מפורשין בשחיטת חולין פרק כסוי הדם בסופו וכ"ע כרב יוסף סבירא להו דאמר אין מערבין אלא לדבר מצוה דדייקינן ממתני' כל איש ילך לבית האבל ולבית המשתה · רבי יהודה סבר הקונה שביתה בעירוב במקום איסורי הנאה שרי דלא נמצא נהנה מן האיסור דעירוב לו הא מצוה היא · ואית ליה הא דרבא דאמר מצות לא ליהנות ניתנו · ר' יהודה בר"ה פרק ראוהו ב"ד וכל ישראל בענין התוקע בשופר של עולה ובשופר של שלמים ואסיק' הדר אמר רבא אחר זה ואחר זה מצות לאו ליהנות ניתנו רבנן לית להו דרבא ואקשינן נימא דרבא תנאי היא · ושנינן לא כ"ע אית להו דרבא ובדרב יוסף פליגי דאמר בתחלת פרק כיצד משתתפין בתחומין אין מערבין אלא לדבר מצוה דרב יוסף תנאי היא ושנינן תוב נימא הא דרב יוסף תנאי היא ושנינן לא כ"ע אית להו דרב יוסף והכא בהא פליגי ר' יהודה סבר כיון דקנה ליה עירוב שביתה מההוא דעתא כבר · ואי אבד ליה לא אכפת ליה הלכך לאו הנאה אית ליה כד מנטרא בקבר ולפיכך שרי לכהן לאו מיתני מאיסורי הנאה לאו מידי · ורבנן סברי אפ"ה בתר דקנה ליה מצוה ביתא ניחא ליה דמינטר האי כבר בקבר ואי אצטריך ליה אכיל לה דאשתכח דקא מתהני מן הקבר בתר דאתעביד לה מצות עירוב הלכך אסרי: מערבין בדמאי דהא חזי ליה כבה"ד דאמרי מאכילין את העניים דמאי ואי בעי מפקר לנכסיה והוי עני וחזי ליה *) ירושלמי להכהן בבית הפרס ועתה אפי' בבית הקברות דאי ראוי לעבור על השבות וכ"ש תיבה ומגדל בשדה תיבה ומגדל ולעשות לו הור פחות מטפח (ולחתוב ובקיסם)[ולחתוב בקיסם] ולאכול · ובמעשר ראשון כו' **) וכבר פירשנוה השולח עירובו ביד חש"ו אינו עירוב אוקימנא בעירובי תחומין אבל בעירובי חצרות קי"ל כרב הונא דאמר קטן גובה את העירוב מאן אינון

מסורת
הש"ם

* ע' תוס' [illegible] ד' ואת אכסניא

[ברכות מז.] שבת קכז: פסחים לה: ביצה יג:

תמורה ה:

[ד"ה ביך לעיל במשנה]

[ב"מ מו:] [עי' בתוספתא שבת קכו:]

[לקמן סח:]

[נזיר יב. גיטין סד. חולין יב:]

[מעילה כא. ע"ש]

נושא
שליחת עירוב ביד אנשים שאינם עירובים אינו עירוב

נושא/מבנה
האם אמרינן חזקה שליח עושה שליחותו
א) בשל תורה
ב) בדרבנן
מח' רב נחמן ורב ששת בשל תורה

הגהות
הב"ח

(א) גמ' ואת האכסניא דמאי ואמר רב הונא:
(ב) שם אמר קרא תרימו את תרומת ה' מכל מעשרותיכם ומה ראית:
(ג) רש"י ד"ה מכל וכו' בלוים כתיב תרימו תרומת ה' מכל מעשרותיכם אפילו תרומה גדולה:
(ד) תוס' ד"ה רשב"א גרים צריך להתחיל תרימו את תרומת ה' רשב"א גרים וכו' מכל מעשרותיכם בתרומת כצ"ל ותיבת תרימו נמחק:
(ה) ד"ה והיכא וכו' דלא אלימי למיקני שביתה והשתא:

גליון הש"ס תוס' ד"ה כאן · ואע"ג דבפ"ק דפסחים · בחי' כתבתי לתמוה דהתם מעידים שבדקו ומאמינים להם בדרבנן וה"נ י"ל דהם באו ואמרו הנחנו העירוב נאמנים אבל הכא הא לא מיירי מזו אלא שאלתם לערב דבזה אפי' בשולח לגדול צריכים לבא עליה מדין חזקה שליח עושה שליחותו והך חזקה לא אמרינן בקטן ונע"ג : תוס' ד"ה והיכא וברייתא דמעילה וכו' · לא הוו צריכי לזה כיון דעל מתניתין לא צריך לשנויי רק מכח גרוף ברייתא דמעילה מש"ה דייקי יותר על הך ברייתא לחודיה · מ"ש במהרש"א לא ידענא וכו' · בעניי לא ידענא מאי קושיא הא י"ל דזהו מפסק פשיטא להש"ם דקוף ופיל לא מהימני :

*) דברי ירושלמי אלו שייך למעלה קודם ד"ה מערבין . **) אולי נ"ל כר"א אמר ר"ל שהקדימו בשיבולין וכבר פירשנוה כנ"ל ואולי פירש כן בפ"ו על ברכות דף מ"ז ע"ב :